Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công-sở	»	3.00	3.00	3.00	3.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một vài điều cổ-tục đáng nên bảo-tồn

Cuộc đời mỗi ngày một đổi mới, mà xã hội ta chính đương cái buổi mới cũ giao-thời. Trong cái buổi đó, là cái buổi mà chúng ta đương ở vào cái lúc dở dang dang dở, chẳng phải là một nỗi khôn đôn đáng lo sao? Văn-minh cũ hồ tàn, văn minh mới chưa khắp, tranh tối tranh sáng, dở giăng dở đèn. Thành thử ra về đường vật chất thì may ra còn có cơ phát-đạt hơn xưa, chớ nói đến cái phong-hóa ta ngày nay thì thật là nhất-phiên phá hoại. Thuần-phong mỹ-tục hầu như quét đất, bao những tấm gương sáng của tổ tiên ta để lại dường như đã bị bụi mờ khói ám, nhòa vẻ thanh, lờ nước thủy mất rồi. « Giống lúa rỗ ra lau », dù cho có còn chăng được một hai điều thì « Việc tốt ở người » người đã hỏng toi dầu cho những điều tận thiện tận mỹ mà ở ngày xưa, lúc này cũng sinh ra lưu tệ!

Đành rằng: nhất phiên phá hoại rồi mới có nhất phiên thành lập, là lẽ tự nhiên thiên diễn của sự vật trong đời; phong-tục ta bại hoại bây giờ, rồi cũng có cơ thành lập lúc khác, song cái trách-nhiệm thành lập đó có thể cứ mặc ông trời xoay, mà ta chỉ gặp sao hay vậy được du! Không! cái trách-nhiệm châu hương cho phong hóa ta có ngày lại thành lập vững vàng, chính là cái trách nhiệm chung của người trong nước vậy.

Vì thế gần đây mới gây nên cái phong-trào cải-lương! kẻ ngôn luận viết mỏi tay, các báo-chương đăng đặc giấy, người nhiệt-thành hô khản cổ, kẻ cổ-động nói luôn mồm, rồi đến Chính-phủ Bảo hộ cũng săn-sóc, nhân-dân toàn hạt cũng ùa theo, cái phong-trào cải-lương hương-chính vì thế mà trải thời kỳ nghị-luận, đến thời kỳ thực-hành, cũng là bởi cái nhiệt-tâm của người trong nước muốn cho đường tiến-hóa của ta chóng đến ngày kết quả đó. Cái hi vọng chứa chan ở đó, ai chẳng dốc một lòng trông một đạo, rền chân nghển cổ mà nóng xem cái thành-hiệu ra sao?

Tuy nhiên, những điều bại-hoại ta cải-lương, mà những điều ưu-mỹ xưa kia, ta cũng phải cần bảo thủ. Một cái cây đã sống mấy trăm tuổi, không phải là cái cây chỉ toàn cành mục rễ sâu, một cái nhà đã ở mấy mươi đời, không phải là cái nhà chỉ rặt nền hoang cột gẫy. Một nước đã trải bốn nghìn năm có lẻ, có nền cổ văn-minh, đội tên cổ văn-hiến, cây Lạc Hồng nhà Nam-Việt có phải chỉ toàn có những cái đồi-phong ác-tập mà ta nên cải cách, chớ không có được tí gì là thuần phong mỹ-tục mà ta nên bảo thủ đâu. Không! một nền văn-minh có đặc sắc trong một nền văn-minh, một dân-tộc cũng có đặc sắc trong một dân-tộc. Cái đặc-sắc của dân-tộc ta chỉ riêng về bên đạo đức, kịp đến ngày tối tăn đổ nát thì nó mất một hết. Song nếu ta khéo biết tu bổi chấn chỉnh thì ta lại có thể khôi phục được nó lên. Thế thì những thói tham-lam, tục ăn-uống ở thôn quê nó hủ-bại không hợp với đường khai-hóa đời nay, ta đã tìm cách mà trừ khử cho tuyệt rồi. Còn những điều mà có quan hệ đến quốc túy quốc bổn, ta cũng chớ nên nhất khái cho là không đáng giữ gìn lại. Mà thật thế! bao nhiêu những cái cổ tục có ý nghĩa hay, có tư-tưởng đẹp, ta còn được trông thấy, ngày nay tuy đã có phần mờ ám, song nó còn phảng phất trong trí nhớ ta, vẫn sáng như gương treo, đẹp như tranh vẽ, bao hàm một cái cảnh-tượng bình-hòa cổ phác, đôn hậu ôn nhu, ấy những cái ấy ta nên bảo tồn! Những cái ấy là những cái gì? Xin độc giả hãy tạm gấp tờ báo mà nghĩ ra một cái cảnh-tượng một làng Annam độ ba mươi năm về trước đây, thì trong tâm-mục khắc là minh-bạch vậy!

Một làng Annam về thời ấy thế nào? Một làng Annam về lúc đó cũng có những ông kỳ-lão, những người chức dịch, song những ông kỳ-lão đó đều là những ông kỳ niên đạo đức, tuy chẳng được kiến thức cao, công nghiệp lớn, thì cũng bất thất là một người tâm tư cẩn hậu, đức hạnh thuần hòa. Còn những người chức dịch thì đều là kẻ biết yêu danh dự, biết quí công bằng, hết bổn phận của mình mà vui lòng làm việc.

Mỗi một tháng, cứ ngày rằm mồng một là các cụ ra đình họp nhau giảng « Thập-điều » cho con em đến thính-giảng, mười điều đó đều là cái đạo làm người ở với bề trên, đối với kẻ dưới, ra ngoài xã-hội, vào trong gia đình, thế nào là hiếu, để chuyên cần, thế nào là công liêm kiệm ước, thế nào là trinh chính, thế nào là hiền-lương, lời tuy giản mà lý rất phải, nói tuy ngắn nhưng ý rất sâu. Bao nhiêu đinh nam phụ nhụ trong làng, ra đấy mà nghe, tuy không có reo miệng vỗ tay, nhưng cũng hay hơn là bây giờ đi nghe mấy bài diễn-thuyết sáo! Vì thế mà nhật tiêm nguyệt tỷ, những bọn hậu-tiến trong một làng một xóm hằng ngày thấm thía, vào trong đức hóa, thành ra vừa biết cái lối « làm ăn » mà lại vừa biết cái đạo « làm người ». Giảng xong « thập-điều » là mười điều dạy về tu thân xử thế, tuy đàn bà chân tấm, anh giai vác cuốc, miệng không đọc được mặt chữ, tay không viết được « ba chữ ký » cũng có thể thâu hiểu nghe tường, rồi đến phiên « nguyệt-bình » của các cụ. Nguyệt-bình là thế nào? là bình phẩm công ăn việc làm trong một tháng của người làng, ai hay thì có ban khen, vinh hơn là được ông cửu ông hàn, ai dở thì quở mắng chê cười, nhục hơn là kẻ phải nghỉ mát hỏa lò, nằm chơi nhà đá. Ai có mặt thì hoặc khen hoặc chê đều ghi tên chỉ mặt, ai vắng thì mới ra hay đổi đến, để tỏ cái lòng khuyến miễn trừng giới của dân làng. Vì thế mà kẻ hay thì cố cho hay thêm, còn kẻ dở dù chẳng đổi dạ cũng phải sợ uy, không dám làm điều thái-thậm.

(Còn nữa).

B. M.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 14 Juin 1923

Ông nghị-viên Outrey

Ông nghị-viên Outrey đã tới Marseille.

Quan tổng-thống Trung-hoa

Có tin rằng quan tổng thống Trung-hoa vì có người dọa làm hại nên phải bỏ Bắc-kinh mà đi. Đến tỉnh Thiên-tân thì bị viên tỉnh-trưởng ở đấy giữ lại. Sau giao ấn tổng-thống cho các ông Thượng-thư còn giữ chức ở Bắc-kinh thì đã được tha.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Juin 1923

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Tuy rằng các nhà giám-định nước Thổ nói các nhà ấy không có quyền bàn về các nhượng-dữ quyền của người ngoại-quốc, song buổi sáng ngày hôm thứ ba các nhà ấy cũng có bàn với các nhà giám-định Đồng-minh về việc ấy.

Hội Vạn-quốc

Tòa trị-sự hội Vạn quốc hội-nghị ở Genève ngày 29 Juin, do ông đại-biểu nước Ý là M. Salandra chủ tọa. Trong chương-trình có những vấn-đề sau này: Việc nước Lỗ lấy những bất động sản của những người xin theo về quyền nước Áo làm của công; việc đặt một cuộc công-thải để giúp các nhà tị nạn ở Tiểu-á-tế-á; việc các tiểu-dân ở nước Lettonie và nước Esthonie và việc thành Dantzig.

Viên tổng ủy-viên của hội Vạn-quốc ở Vienne là M. Zimmermann sẽ trình bày với hội-đồng về công việc cải-lương ở nước Áo và về cuộc công thải giới hạn.

Việc nước Ai-cập

Trong khi quan tổng ủy-viên nước Anh đi khám các xã ở miền cương giới miền Bắc đất Palestine, quân lính đi hộ vệ ngài bị người Ai-cập khiêu chiến Nghe đâu hai người vệ binh nước Anh bị thương và ba người chết. Các quan chức nước Anh hết sức tìm kiếm những kẻ khiêu chiến ấy. Các quan chức ở đất Syrie cũng tìm giúp.

Số chi tiêu của Pháp về năm 1923

Đầu tuần lễ sau, thì nguyên-lão nghị-viện bắt đầu bàn về số chi tiêu. Tiểu ban tài-chánh của nguyên lão nghị viện có giảm số chi tiêu đi độ một nghìn tám trăm triệu, hạ số chi tiêu xuống làm hai mươi hai nghìn một trăm năm mươi tư triệu. Số thu nhập dự tính là hai mươi ba nghìn năm mươi triệu. Như vậy số thu nhập thặng hơn số chi xuất là tám trăm chín mươi sáu triệu quan. Số chi tiêu thường tính ra bằng nửa số chi tiêu tổng-cộng, nghĩa là mười một nghìn triệu.

Số chi-tiêu ấy kể ra kém số chi-tiêu trước buổi chiến-tranh, vì bốn nghìn triệu trước buổi chiến-tranh tính ra đáng giá mười hai nghìn triệu quan bây giờ. Xem như vậy thì cái tình hình cũng gần bằng nước Hoa-kỳ và nước Anh.

Việc nước Đức

Có tin rằng những hội về đảng Quốc dân lập cái chương-trình mới để giết-chóc, và hủy hoại. Các hội bí mật ấy thực hành các mệnh-lệnh của chánh-phủ Berlin.

Các báo ở Dortmund đều chê nghị việc giết hai viên quản Pháp.

Hội kỷ-niệm Pasteur tại nước Thổ

Tại hội *Réunion française* có đặt lễ kỷ niệm bác sĩ Pasteur. Quan quyền tổng-ủy-viên là M. Jesse-Curely chủ tọa lễ ấy, có đọc diễn-văn. Các quan-chức đến dự lễ rất đông.

Cavite, ngày 12 Juin 1923

Nga với Nhật

Tin Moscou. — Nước Nga đã ưng thuận các điều kiện của nước Nhật. Hai nước sẽ điều-đình với nhau ở Tokio.

Việc nước Nga

Tin Stockholm. — Ở nước Nga có tin đến nói rằng ở miền hạ lưu sông Volga có lụt. 400 người bị hại, 70 nghìn người hiện không có chỗ ở.

Cavite ngày 13 Juin 1923

Việc người ngoại-quốc bị bắt cóc ở Trung-hoa

Tin Tsaochwang. — Có tin rằng ngày 12 Juin những người ngoại-quốc bị bắt cóc ở Trung-hoa đã được tha cả.

Tin Trung-hoa

Ngày 5 Juin 1923

Tin Thẩm-hồng-Anh

Lương-sĩ-Mô làm đại-biểu cho Thẩm hồng-Anh vào yết kiến Lê-nguyên-Hồng để đòi cấp quân-lương và khí-giới. Lê cự tuyệt.

Việc thổ phỉ ở Lâm thành

Lâm-thành thổ-phỉ yêu-cầu quan-quân phải lui ra ngoài trăm dặm, nhưng Trịnh-sĩ-Kỳ không thuận. Điền-trung Ngọc cũng nhất định nghiêm tiễu.

Tin Tôn-truyền-Phương

Tôn-truyền-Phương điện về Bắc-kinh, nói việc Phúc-kiến khó thu-thập lắm, mà trung-ương chính-phủ đối phó với việc Phúc kiến thế nào lại không cho được dự-văn, vậy xin từ chức.

Ngày 6 Juin 1923

Hướng-cảng đặc-điện

Tôn đại-tổng-thống cùng Hồ-hán-Dân đã tới Đông-giang thân-hành ra trận-địa để đốc-chiến. Quân dân lại cùng với quân giặc huyết-chiến một trận rất kịch-liệt ở tại Đức-la. Có tin đích-xác rằng: Trần-quýnh-Minh đã lên về Huệ-châu.

Hải-quân tổng-tư lệnh

Tôn đại-nguyên-soái đã dùng Thang-đình Quang làm Hải-quân tổng tư lệnh.

Việc thổ-phỉ ở Lâm-thành

Bọn thổ-phỉ ở Lâm-thành lại báo-cáo rằng: Chính-phủ tất phải tài-binh phế-đốc, chỉnh-đốn tài-chính, và khoác-thanh tham lại thì bấy giờ mới chịu tha những người bị bắt. Thái-ngộ-sĩ báo có kiến-nghị rằng liệt-cường nên đem 5.000 quân đến Trung-quốc để trừng phạt bọn đốc-quân và phỉ-đảng.

Ngày 7 Juin 1923

Hướng-cảng đặc-điện

Tang-tri-Bình và Lý-liệt-Quân đã thu-phục được Đại-phố, lại kéo thẳng đến Triều-sơn. Tôn đại nguyên-soái hạn cho tiền địch các quân trong 10 ngày phải thu phục được Đông-giang.

Nam Bắc hòa-nghị

Đinh Hòe điện cho Tôn-trung Sơn và Lê-nguyên-Hồng tán-thành việc Nam Bắc hòa-nghị, nhưng muốn trước hết hãy mở một kỳ dự bị hội-nghị ở Thiên-tân. Lê nguyên Hồng có nan sắc.

Tôn truyền-Phương từ chức

Tôn-truyền-Phương điện về Bắc-kinh định dùng Vương-vĩnh-Toàn thay vào chức ấy.

Cái trái-quyền nước Mỹ ở các nước Âu-châu

Nước Mỹ từ lúc khai tịch đến giờ, lấy nghề nông lập quốc mà lấy nghề công thương làm phụ, gặp lúc Âu-chiến phát sinh mà cuộc kinh-tế được một hồi toàn thịnh, tuy sau khi chiến sự cáo thuân, phải một hồi hơi suy-lạc mà không lâu lại phồn thịnh như xưa, tụ cả kim-tiền của trong thế-giới, nắm lấy trái-quyền hết trong thiên-hạ; cứ cái tình hình kinh tế nước Mỹ, đương lúc Âu-chiến chưa phát-sinh, còn thiếu nợ các nước Âu-châu ba mươi sáu ức đồng, đến nay thì nhảy vọt lên cái địa vị trái-quyền, các nước Âu-châu hiện thời công nợ nước Mỹ hơn một trăm hai mươi ức đồng, tính nội cái nợ trong khi chiến-tranh, tổng ngạch là một trăm sáu mươi tám ức hai ngàn vạn đồng, trừ cái trái vụ mắc các nước Âu-châu trước 38 ức đồng, còn được cái trái-quyền một trăm ba mươi ức đồng nữa; có cái trái-quyền lớn đến thế, mà làm sao xử trí nổi, cái trái-quyền ấy tức là cái chủ-não chính-sách kinh tế nước Mỹ đối với ngoài; về việc đó trong các chính-đảng nước Mỹ nghị-luận chia làm hai phái: một là đảng dân-chủ thì chủ-trương nước Mỹ nên thủ-tiêu cái trái quyền sở-hữu ở Âu-châu và thiết pháp cho các nước Âu-châu vay tiền mà chấn-hưng công thương các nghiệp; một là đảng cộng-hòa, thì chủ-chương nước Mỹ nên thu hồi cái trái-ngạch ấy; hai phái đều có cái lý do viên mãn cả: cái lý-do của phái chủ-trương thủ-tiêu trái quyền thì một là để duy-trì cái thịnh huống nông công thương nghiệp nước Mỹ; vì gần đây cái tình-hình kinh tế ở Âu-châu rất là khốn đốn, thật không còn sức đâu để mà thường hoàn được cái cự-khoản đó; thường năm cái giá hàng hóa của nước Mỹ thâu-xuất Âu-châu so với cái giá hàng-hóa của Âu-châu thâu-nhập nước Mỹ nhiều đến hơn hai ngàn triệu; cứ hiện-tình như thế thì các nước Âu-châu không sao dùng hàng-hóa để trả nợ cho nước Mỹ được, nếu dùng để trả nợ thì chỉ có một cách là chính-phủ phải cưỡng-bách nhân dân hết sức công tác, bớt cái phí sinh-hoạt mà thêm cái hiệu-lực làm công, chế tạo ra những thứ hàng hóa cái thành bản rẻ hơn của Mỹ cho người Mỹ ưa mua mà thôi; nhưng nếu bắt người Âu châu phải làm đến thế để trả nợ mình thì cái hàng hóa của Mỹ thâu xuất các nước ít mà hàng hóa của các nước thâu lập trong nước Mỹ lại nhiều lên, về các nghiệp nông công thương trong nước Mỹ thực là có trăm phần hại mà không một phần lợi; có người bảo những hàng hóa Âu-châu mà bán rẻ hơn của nước Mỹ thì nước Mỹ có thể đình chỉ những cái công nghệ gì có cạnh tranh với Âu-châu mà đem số tiền nợ của Âu-châu trả trừ làm các công nghệ khác, phỏng thì giờ nhiều mà xuất tư bản cũng nặng, nếu ở Âu châu có xảy ra biến cố gì, cái trạng thái công nghệ cũ thì có phải là phiền lòn lắm không? sao bằng thủ-tiêu cái trái quyền cho các nước Âu-châu thì dân Âu-châu không đến nỗi phải chịu giảm hết cái khí sinh hoạt, gia thêm cái hiệu lực làm công, hàng hóa Âu-châu không bán được bên nước Mỹ bao nhiêu mà công-nghệ nước Mỹ không phải chịu tổn thất; không những thế, nông nghiệp của nước Mỹ nhờ mối hàng bán ở Âu-châu rất nhiều, nên Âu-châu đã bị bách phải trả nợ thì không còn dư khoản mua được những đồ nông sản của Mỹ, tất có cái hiện tượng số cung quá số cầu; nông công đã suy lạc thì thương vụ không hưng thịnh được không còn phải nói nữa. 2· là sợ tụ tiền quá nhiều không lợi cho cuộc kinh-tế trong nước; chiếu theo cái nguyên-lý kinh-tế, một nơi nào mà số tiền dư dật quá thì tư bản xuất ra lời lãi được ít quá, các nhà nhờ cái tư bản nhẹ lãi mà doanh-nghiệp tất được phát-đạt bội phần, vật giá lên cao, tiền công cũng theo lên cao hết, tình hình kinh-tế mau tiến mà cuộc sinh-hoạt trong xã-hội thành ra mất cả lẽ thời thường, mà cái tình-hình kinh-tế phát-đạt không theo lệ thường như thế tất không sao trì cửu được, hoặc nhân doanh-nghiệp nhiều quá, vật-phẩm có ngày ứ trệ, hoặc nhân tiền lời rẻ quá, tư-bản tìm đi chỗ khác thì hết thảy mọi nghề trong nước đều chịu đả kích mà đảo bế hết cả, nhân dân thụ hại không biết bao nhiêu mà kể; cho nên thu trái-quyền tức là cái cách giữ gìn cho cái cuộc kinh tế trong nước Mỹ được chắc chắn êm đềm vậy. 3· là sợ thương hại tới cái cảm-tình đối với các nước Âu-châu mà xui nên cái sự nguy hiểm trong quốc-tế. Nước Mỹ khi đầu mới khai-tịch, những cư dân toàn là những người các nước Âu-châu, hoặc vì không mãn ý vì chánh-phủ áp bách, hoặc vì muốn được tín-giáo tự do, hoặc vì muốn mở cái đường sinh-nhai mới, tay không đến đất chân Mỹ, toàn nhờ ở các nước Âu-châu hiệp-trợ cho; cái tư-bản dùng để khai-tịch lợi-quyền là lấy ở các nước Âu-châu cả; sau vì không chịu nước Anh cơ-ách, bảy năm khổ chiến mới độc-lập xong, lúc ấy cũng nhờ sức giúp của các nước Trung-âu nhiều, nhất là nước Pháp; đến lúc nam bắc chiến-tranh, quốc-thế Mỹ rất là nguy nhiễm, lúc ấy các nước Trung-âu lại hết sức mà hiệp trợ cho nước Mỹ, công thương các nghiệp như đến tư-bản chừng nào đều vay ở các nước Trung-âu, nhờ thế mà sản-phát tài-nguyên, bật nên một nước giàu mạnh trong thế-giới; nước Mỹ nên uống nước biết nhớ đến nguồn, nên nghĩ như nổi trước các nước Âu-châu hiệp trợ nước mình mà cũng hiệp-trợ Âu-châu lại, thế thì cảm-tình quốc-tế mỗi ngày một thêm hoàn-hảo; nếu không thế mà cưỡng-bách các nước Âu-châu phải trả đòi nợ, các nước Âu-châu tất nhiên vì thế mà sinh ra oán khích, có lẽ liên hợp nhau lại mà cùng phản-kháng nước Mỹ thì nước Mỹ chẳng là nguy-hiểm lắm ru?

Cái lý do của phái chủ-trương thu hồi trái-khoản thì 1· là để giảm nhẹ cái phụ đảm tô thuế cho dân trong nước. Từ lúc chiến tranh đến giờ, tô thuế nước Mỹ đã dần gia trọng; sau lúc chiến-tranh vì cái tình hình khốn nạn không thể giảm thuế được nhiều, nhân dân phụ đảm vẫn còn nặng lắm, cho nên vật giá không bình giảm được, sinh-hoạt còn khốn nạn lắm, nếu thu nổi được nợ trái-vụ các nước Âu-châu, chánh-phủ được một số tiền lớn như thế, tất giảm bớt được tô thuế nhân-dân, vật giá bình mà nhân dân hưởng thụ có phần sung sướng hơn một chút. 2· là để khoáng-trương các nghệ nghiệp trong nước; vì nếu nước Mỹ bây giờ bắt ép các nước Âu-châu phải trả tăng giá mọi cái hàng-hóa xuất-khẩu mà giảm bớt cái hàng-hóa nhập-khẩu, cái phương pháp độc nhất là phải thêm cái hiệu-lực công-tác, cố làm sao giảm ít cái thành bản hàng hóa, cho cái giá hàng

hóa rẻ hơn Mỹ mà tiêu-thụ được ở nước Mỹ. Cái nghề-nghiệp nước Mỹ chịu cái ảnh-hưởng ấy cũng phải tăng cao cái sức sinh-sản để đề-kháng-lại; và lại cái trái ngạch lớn ấy đã thu hồi thì kim-dung trong nước sung dụ, tiền vay nhà băng được nhẹ lãi, dễ kiến-thiết nên các thứ công nghiệp mới. 3· là khỏi đà-lụy đến nhân-dân trong nước. Trái khoản của nước Mỹ cho các nước Âu-châu vay phần nhiều là mộ tập của nhân-dân, nếu không thu hồi tất đến mất tín-dụng của nhà nước đối với nhân-dân, giảm ít số trữ kim trong ngân hàng mà các nghề nghiệp trong nước có khi không sẵn tư-bản kinh-doanh, lại phải chịu lời nặng, rất là thiệt hại nhân-dân quá. 4· là giữ khỏi xẩy ra có cuộc Âu-chiến thứ hai sau này. Các nước Âu-châu, quân bùng dốc trực, đã thành thế thù, nước nào cũng chỉ khoáng-trương quân bị để cầu tranh hơn nhau một trận, nếu thủ tiêu trái-khoản cho họ, họ không phụ-đảm gì, lại càng sẵn tiền khoáng-trương quân bị, thế nào cũng xẩy ra có cuộc Âu-chiến thứ hai, thế có khác gì lấy kim tiền của mình mà cung cái tài-liệu chiến-tranh cho Âu-châu không?

Hai phái chủ-trương đều có cái kiến-địa về kinh-tế rất sâu sắc; nhưng hiện thời nước Mỹ đảng cộng hòa cầm quyền chính, nên cái nghị-luận phải ấy hợp vào cái tâm lý phổ-thông nhiều người Mỹ bây giờ; từ năm 1922, quốc-hội thông qua cái nghị-án tăng cao thuế nhập khẩu, tức là đảng cộng hòa được toàn chiếm thắng lợi. Song xét kỹ ra thì cái nghị án ấy chính là cái phương-pháp chiết-trung cả hai phái; đảng cộng hòa tuy chủ-trương thu hồi trái khoản, cốt để nghênh-hợp cái tâm-lý quần chúng trong nước, mà kết quả thực cũng không khác gì thủ tiêu trái khoản, vì thuế nhập khẩu đã tăng cao, thì hàng-hóa các nước Âu-châu quyết không sao tiêu-thụ được ở nước Mỹ, còn lấy gì mà trả nợ, thế cũng tức là ám nhận cho các nước Âu châu không phải trả nợ nữa vậy. Đó là cái phương-pháp xử lý trái-khoản của nước Mỹ đối với các nước Âu-châu hiện bây giờ.

X. dịch thuật.

VĂN UYỂN

Vịnh nàng Tú-hiệp

(Trong truyện Chiếc bóng song the)

Cửa các từ phen buộc giải đồng,
Nỗi sầu ly biệt dễ ai đong.
Ngoài nơi quán thứ chàng đau bệnh,
Trong xóm binh-khang thiếp dữ lòng.
Một giấc hoàng-lương là mộng cả,
Nghìn thu bạc-mệnh cũng lời chung.
Chị em này những con nhà lính,
Trong sạch là gương bạn má hồng.

Vịnh nàng Tố-Hương

(Trong truyện Sóng bồ ba bể)

Tài-tử giai-nhân mối chỉ hồng,
Nước bèo gặp gỡ buổi trên sông.
Trần ai luân lạc chàng chi quản,
Hồ hải tung hoành thiếp những mong.
Mấy độ lăm than khi quốc-sự,
Một niềm son-sắt giữ gia-phong,
Trước sau trọn vẹn lòng quân-tử,
Đắc hiếu mà hai chữa đắc trung.

Vịnh bà Chiêu-quân

(Trong truyện Song-phượng kỳ-duyên)

Hiếu trung tiết nghĩa được hoàn toàn,
Nào phải tiên y mới dị đoan.
Giấc mộng Hán-cung duyên hội ngộ,
Tấm thân Hồ-địa bước gian nan.
Tiền-oan túc trái đã bao kể.
Á-quốc từ-gia biết mấy vàn.
Tham sắc trách chi người mọi rợ,
Sử-linh còn mãi tiếng nhân-gian.

Vịnh Mạnh-lệ-quân nữ-sĩ

(Trong truyện Tái-sinh-duyên)

Đem thân bồ liễu đổi binh trai,
Thao lược kinh-luân vẹn đủ mười.
Đội lối khoa-danh là bực phải,
Dấn mình nguy hiểm cũng bao nài.
Một tay chống đỡ con gia biến,
Mấy độ bon chen đám hoạn giai,
Rày đã cam lòng hy-vọng trước,
Trời già phúc-hiện lẽ gì chi ai.

Hoài-trần L.-ng.-C.

Đêm hè nhớ bạn

I

Hiu hắt đèn tàn trận gió đưa,
Tình này cảnh ấy nghĩ buồn chưa?
Quan san cách trở người xa vắng,
Lách tách bên tường mấy hạt mưa.

II

Pi ông vẫn thơ thẩn một mình ngồi,
Biết với ai mà giãi khúc-nhôi.
Giọng dế nằm canh kêu ảnh ỏi,
Nom khêu dạ khách mối tư-hoài.

III

Ngoài hiên đi đi dế kêu sầu,
Nghe dế kêu mà dạ quặn đau.
Giọt lệ vẫn dài rơi thấm đá,
Tâm tình ai có thấu cho nhau.

IV

Thấu chăng chẳng thấu khách chung-tình.
Duyên nợ chi đây tớ với mình,
Ly biệt ai bày nên nỗi thế!
Nước đòi khe khắt nghĩ mà kinh.

V

Nhớ ai muốn nói chẳng nên lời,
Lần bước ra sân ngắm cảnh giời.
Bóng nguyệt tờ mờ mây phủ kín,
Tơ-vò chín khúc hạt châu rơi.

VI

Nhớ người la dạo gót vườn hoa,
Tơ liễu bên tường bóng thướt tha.
Cảnh đấy mà người đâu vắng nhỉ?
Vẩn vơ vơ vẩn một mình ta.

VII

Cảnh đấy người đâu luống thẫn thờ,
Ôm đàn thử dạo mấy đường tơ
Cao-sơn lưu-thủy càng thêm tẻ,
Như dục lòng người nỗi tưởng mơ.

VIII

Trông bóng sâm thương lệ dại dào,
Đôi người thăm thoắt biết là bao.
Những ly cùng biệt mà thêm ngán,
Nhác thấy tè sang tương độ nào..

IX

Lác đác mưa sa dọi mái gồi,
Một đèn một bóng một mình ai.
Lao xao bên ốc canh gà dục
Đỗ cảnh sinh tình dạ lắng lai!

X

Chênh chếch gương nga dọi mái tường,
Nỗi mình mình biết lại mình thương.
Tri-âm đâu vắng? đâu đâu vắng?
Gớm cái đêm xuân khéo đoạn-trường!

Hưng-hóa, Trúc-đình

HÀI ĐÀM

Tết mồng năm

Tết mồng năm sắp tới, nên nhà ông lang rộ người mang lễ đường với dưa tấp nập. Người nào đến, ông cũng chỉ nhận đường, còn dưa ông cho đem về, mà người nào ông cũng ngọt ngào mà nói: « Bác về thưa với ôn. bà rằng ông bà cho biếu quả! Tôi xin mấy cân đường thôi còn dưa thì bác đem về mà giúp tăng nhà tôi nhiều lắm rồi »

Bà lang thấy ông lang cứ chối hoài, tức mình gọi ông lang vào nhà trong, nói thầm: « Thế nào! nhà đã có quả dưa nào đâu mà ông cứ bảo nhà nhiều lắm rồi! »

— Bà nông-nổi lắm! Nhà mình chỉ nhờ về nghề làm thuốc mà phong lưu. Tôi không lấy dưa thì họ mang về họ ăn, tất họ đau bụng, tháo-dạ thì ta mới đắt hàng chứ!

Yên sơn.

Giới thiệu sách mới

QUYỂN ĐẠI-PHÁP SỬ LƯỢC

của ông Nghiêm-xuân-Hiệp

Vì mấy câu của ký-giả giới-thiệu quyển Đại-pháp sử lược của ông Nghiêm-xuân-Hiệp có đăng trong báo *Thực-nghiệp* mấy lời đáp lại như sau này:

« Đại-ý ông đã so sánh không gian giới thiệu quyển Đại-pháp sử-lược của tôi, song lo có vài điều ông cho là:

1· định quyển sách nào xem chừng đã quá cũ, ngày nay các trường bên Pháp cũng ít dùng.

2· mà tiếng Nam ông viết sơ sài văn vân..

1· Quyển Sử tôi soạn ra, chính ngạy là các trường học bên Pháp không dùng nữa, ta vì theo sách dạy mới muốn cho sơ sinh biết ngay thời-đại hiện bây giờ, và các thời cổ sẽ học sau, mà sách sử mới nước Pháp, nói một phần nước Pháp một phần các lân bang nước Pháp, thế mà con sách mới ấy dạy cho sơ sinh Nam-Việt, còn bỡ ngỡ lắm. Vả lại mình học thầy, nên biết sự tích của thầy trước để bắt chước, chứ phải là điều lạ gì? Sau nữa ở trung-học có dạy sử mới, mà tiểu học chưa có Pháp-sử. Không kể sự học, biết bao nhiêu người so-sánh xem Pháp-sử.

2· Còn ý tôi chính là dịch sơ sài để cho vừa trình-độ bậc sơ sinh nước nhà, hiểu biết ngay được cho khỏi mệt óc non, của sự văn-chương, khi học nhiều rồi sẽ tới.

Tôi dịch các danh-từ đủ lời các vần vì tiếng nước ta nó không văn tài, nói hay ăn bớt tiếng, trẻ con học đủ vần, đến sau nói tiếng Pháp không sai và không ăn bớt vần nữa.

Nghiêm-xuân-Hiệp. »

Cứ kể mấy câu trên này ông Nghiêm-xuân-Hiệp viết đã dụng công chải chuốt gãy gọn hơn văn ông viết trong quyển Đại-pháp sử-lược của ông nhiều lắm, nhưng thiết tưởng đọc cũng còn chối tai khó hiểu, chưa rõ ông nói gì.

Không hiểu ông nói « sơ-sinh » là nghĩa thế nào? Ý hẳn ông muốn nói « con trẻ mới đẻ » hẳn thôi. Nhưng có lẽ không phải vì trên bìa sách có đề là sách làm cho học trò lớp Sơ-đẳng (Cours élémentaire) dùng kia mà.

Ông lại nói: Sách mới bây giờ, một phần nói về các nước lân cận nước Pháp, cũng lại là một điều lầm. Ông cứ coi quyển Pháp sử của ông Ernest Lavisse, là sách hay dùng ngày nay thì rõ.

Ông nói: Trung-học với tiểu học, thì không rõ ông muốn nói các trường học nào? Có lẽ ông muốn nói tiểu học là các trường Sơ đẳng chăng. Nếu vậy ông đã biết trong chương-trình các trường Sơ đẳng không có dạy Pháp-sử, thì sao ông lại đề rằng quyển ấy làm cho học-trò lớp Sơ-đẳng? Ông nói ở các trường tiểu-học không có dạy Pháp-sử cũng lại là lầm. Chương-trình lớp Cao-đẳng (Cours supérieur) ở các trường tiểu-học cũng có dạy Pháp-sử mà dạy bằng chữ Pháp, nhưng các bài sử học ở đấy cũng còn cao hơn các bài trong sách sử mới của ông nhiều.

Vì chưng những lẽ ấy, nên tôi tiếc rằng ông đã soạn quyển Đại-pháp sử-lược cho con em nhà biết sử của nước Pháp, thực là một việc đáng khen lắm, mà sao lại không biết xếp đặt theo các sách mới ngày nay, lại đi phỏng dịch một quyển sách cổ nào, các chương, các mục xếp đặt rất vụng, không được như tưởng bằng các sách soạn gần đây; thành ra sách của ông là một quyển sách giáo-khoa, mà lại không được việc cho các học-đường. Thực đáng tiếc lắm. Mới rồi sách của ông đem trình hội-đồng duyệt sách, mà không được hội-đồng công nhận, cũng tất cũng vì lẽ ấy chăng.

Ông lại nói chủ ý định dịch sơ-sài để cho vừa trình-độ bậc sơ-sinh (?) v. v...

Tôi không nói dịch sơ sài. Tôi nói: Tiếng Nam trong sách ông viết khí sơ-sài, lắm chỗ còn chưa được rõ-ràng êm-ả. Thiết tưởng nói thế là cốt nói nhẹ đi, chứ muốn nói đúng hơn thì phải nói: Nhiều câu ông viết không được gẫy gọn, chưa thành câu, không rõ nghĩa v. v. — Sách soạn cho con trẻ không nên dùng những lối văn-chương cầu kỳ, lời văn phải giản-dị cho vừa tầm cái óc non nớt của con trẻ, điều ấy thì ai cũng biết. Lời lẽ giản dị nhưng cũng phải gẫy gọn rõ ràng mới được. Sách dạy trẻ con lại càng phải viết gẫy gọn rõ ràng lắm, vì viết không được gẫy gọn, không những là cái óc non của trẻ không hiểu được, mà lại làm hại cho cái óc non của trẻ nhiễm lấy những lối văn không thành câu, không rõ nghĩa nữa.

Sau đây tôi xin trích mấy câu trong sách của ông để độc-giả xem có rõ nghĩa không.

Trang 58: Ông Luvoa phải nhắc luôn nghĩa vụ các ông ấy

Trang 83: Quân ngoại-quốc đóng ở nước Pháp từ năm 1815 sau mới rút, sự rút ấy thực là một việc vui mừng cho cả nước Pháp năm 1818

Trang 85: Thế là thành lập « Công Hòa Dân Chủ »

Trang 89: Ông Na-pô-lê-ông đã hóa sự binh, mà lên ngôi rồi, nước Pháp lại phải chiến-tranh luôn.

Trang 93: Ông Thống-chế Ba dan-nơ bị vây ở thành Mét-sơ, không làm hết nghĩa vụ đã hàng. v. v. ...

Ông lại nói: Ông dịch danh từ theo cái lối riêng của ông, để cho trẻ con học đủ vần, đến sau nói tiếng Pháp không sai và không ăn bớt vần nữa. Cứ như ý tôi thiết tưởng cách ông dịch có hại cho con trẻ tập đọc văn Pháp, chứ không lợi. Như ông dịch chữ Versailles là Ve-rơ-say đờ, Bastille là Ba-sơ-ti dờ.... vân vân.... con trẻ theo cái lối ấy, mà đọc văn chữ tây, sau này thành quen miệng cũng không được nữa. Lại còn như ông muốn dạy trẻ học người Gaulois, nước Gaule, người Romains, nước Rome, v. v. .. tôi e rằng những con trẻ không học chữ Pháp bao giờ, xem sách của ông không khéo nó hiểu lầm người Gaulois, và dân nước Gaule, lại đằng khác nhau, chứ không phải là một. Xưa nay người mình quen nói: Người Việt Nam, nước Việt Nam, người Xiêm-la, nước Xiêm-la, không ai nói người Annamite nước An-nam, người Siamois, nước Siam bao giờ; nếu không học qua chữ Pháp thì biết đâu những vần cuối cùng ois, ite, ien, v. v. là những vần thêm để chỉ người, mà chữ tên nước thêm vần cuối cũng ấy vào thành ra tiếng chỉ dân một nước.

Cứ kể mấy câu của ông trả lời lại bài giới thiệu của tôi, thì không có gì là đáng trả lời cả. Nhưng ông nhân trả lời để quảng-cáo quyển sách mới của ông, thì tôi cũng xin vui lòng nhân cái dịp tôi này mà « quảng-cáo không công » giúp ông một thể. Còn như ông nói: « Đại ý ông không có lòng giúp giới giới-thiệu v. v. » ... hình như ông có ý muốn nói vì tôi ghen ghét ông, nên mới mạn phép chê quyển sách của ông mấy lời. Nếu ông nghĩ thế thực lầm. Mà có lẽ đó cũng là một ý-tưởng của lắm nhà làm sách ngày nay. Xuất-bản một quyển sách, gửi đến nhà báo một và quyển, sách mình hay hay do không kể, cứ nhà báo cứ thế cho là giới thiệu.— Không không phải thế, cái nghĩa-vụ nhà báo tiếp được một quyển sách là phải lấy lòng công-bằng mà giới thiệu cho công-chúng biết, còn sự khen chê phải hay là không, về sau đã có độc-giả xét-đoán, chứ không phải cứ yêu nên tất ghét nên xấu được. Và bình-phẩm là bình-phẩm sách, chứ không phải là bình-phẩm người, ký-giả phải giới-thiệu quyển sách của ông, thì cái cảm giác thế nào cứ thực nói thế, chứ ký giả có được biết ông là người thế nào, mà bảo là ghen ghét với ông. Mà ghen ghét cái gì? Ghen ông ghét ông đã nổi thanh-giá soạn được quyển Đại-pháp sử lược ấy ru? Không, không bao giờ ký-giả dám mong có cái thanh-giá ấy. Xin ông lượng xét cho.

Ông Nghiêm-xuân-Hiệp ạ, mấy lời giới thiệu sách này lần trước cũng mấy lời vì ông trả lời mà ký giả phải thêm hôm nay, toàn là lời nói thật cả, chứ không phải là ghen-ghét đâu. Nói thật thì hay mất lòng, việc đời xưa nay vẫn thế, song ông cứ bình tâm mà nghe mấy lời thành thực của ký-giả, đến khi sách này tái bản ông nên châm chước sửa đổi đi, thì quyển sách của ông cũng có giá trị hơn mà con trẻ nước nhà sẽ thêm được một quyển sách có thể dùng làm sách giáo-khoa được vậy. Mong thay.

N. T. C

Bằng Sơ-học Pháp-Việt

Kỳ thi bằng Sơ học Pháp-Việt (Certificat d'études primaires Franco Annamites) nay đã xong cả. Học sinh các trường tư thục thi tại trường Lò-đúc thì đã xong ngay từ trưa hôm qua, danh sách những người trúng tuyển, bản báo cũng đăng vào số chiều hôm qua rồi, còn học sinh các trường công thi tại trường Sinh-từ thì đã vào vấn đáp từ 5 giờ rưỡi chiều hôm qua, và chiều hôm nay cũng đã có bảng những người trúng tuyển rồi. Các Hội-đồng năm nay có ý nghiệt lắm là thế ba bài: âm-tả, câu hỏi với luận Pháp-văn mà cộng không được 35 điểm, thì dù các môn khác giỏi đến đâu cũng không được vào kỳ vấn-đáp.

Xem như các số sau này thì đủ rõ vậy.

Trường Lò-đúc: 355 thí sinh được 61 cậu trúng tuyển;

Trường Sinh-từ 581 thí sinh được 140 người trúng tuyển;

Trường Việt trì: 388 thí sinh được 27 người trúng tuyển;

Trường Đáp-cầu: 206 thí sinh được 31 người trúng tuyển.

Còn trường Hải phòng và Nam-định thì chưa thấy tin gửi về. Sau đây xin đăng danh sách các thí sinh trúng tuyển tại trường Sinh-từ, Việt-trì và Đáp-cầu.

Trường Sinh-từ

Cô Đặng thị-Tâm, MM. Bùi đức-Bảo, Ng v Tỷ, Ng thị Keo, Phạm v-Yến, Đặng-vĩ-Lộc, Ng-hữu-Giản, Ng-thị-Uê, Lương-đình-Bảnh, Phạm-minh-Quý Ng-thị Loan, Ng-v-Tỉnh, Ng-thị-Đức, Đoàn v-Minh, Đỗ-thị Hoàn, Hàng-v-thu Ê, Ng-thị-Chất, Ng-v-Trình, Ng-v Vinh, Ng-hữu Thể, Phạm thị Minh, Ng thị-Mộ, Phạm-v-a Chang, Phạm Đạo, Ng văn Tốn, Võ thị Tín, Đỗ-Nhượng, Lê-khắc-Chế, Lê-thị-Tỵ, Phó-thị-Giáo, Lương-ngọc-Khuê, Hoàng c-Dung, Đặng-đức-Chí, Phí tất-Bắc, Lê thị-Khang, Nguyễn-hữu-Bút, Trần Phát, Trần-v-Tính, Ng-thị-Tố, Nghiêm-xuân-Thiện, Đào-v-Quế, Ng-v-Đô, Lê-thị Vân, Đỗ-v Khang, Ng-trí-Doãn, Ng-v-Đức, Phạm-quang-Tý, Ng-v-Liên, Bonnet-Chéong, Dương-đình-Huệ, Ng-tr Hà, Ng-nhân-Hưng, Trần-thị Cơ, Nguyễn-huy-Cửu, Lê-văn-Huy, ... Trần-thị-Đông, Nguyễn-đình-Thiện, Hà-bình-Quân, Lê-văn-Phúc, Phùng-quang Lang, Ngô-v-Tự, Ngô đ Nhanh, Đào-hữu-Rạn, Ng v-... Ng h Giám, Dương ...-Phùng, Phạm-q-Riêm, Đỗ-v-Siêm, Phạm-đ-Nghĩa, Ng-v Phúc, Ngô-phú-Lưu, Ng-duy Khang, Bạch-Phúc, Ng-v-hỷ, Ng văn Nhã, Đỗ-... Ng-h-..., Ng tiến-Điền, Trương-đ-Tân, ...-bảo, Dương-đức Thịnh, Trần-doãn-Thục, Lê v-Chinh, Lê-..., ...-q-Chinh, Đào-đức-Vụ, Lê-duy-..., Phạm đ-Diệp, Vũ-ngọc ..., Đặng-đ-Tụng, Hoàng-đ-Tô, Bùi võ-Đoài, Lê-v-Trí, Bùi-gia-Hựu, Bùi v-Tuyết, Ph-xuân-Trương, Lê-v-Bính, Bùi-v Ấp, Ma-v-Thanh, Ng-hữu Phiên, Ng h-Viện, Tạ-ngọc-Hàm, Ng-h-Kỳ, Vũ v-Quang, Ph-văn Vượng, Ph-gia-..., Đỗ h-Doanh, Trần-kh-Truyền, Ng-v-Minh, Cao-đắc Côi, Ng văn Tạc, Đặng trí-Huỳnh, Trần-v-Hoàn, Bùi-v Qua, Ng-kh-Thiện, Ng-gia-Trí, Ng-v-Thước, Bạc-tr-Quang, Vũ đ-Cư, Ng-v Huyên, Đặng-tr-Định, Ng-ba Ao, Tạ-đức-Phái, Tr-huy-Kinh, Bùi-hữu Minh, Ng Lựu, Ph-gia-Tú, Phan-tr Sách, Ng v Dương, Trịnh-v-Liễn, Đào-tr Đa, Ng-v-Gạch, Trịnh-hộ-Thi, Bùi huy-Khải, Ng-đ Lan, Lê-v-Mậu, Tạ đ Đồng, Ng-h-Phan.

Trường Việt-trì

Cô Trần-thị-Ninh.

MM. Đào-minh-Huy, Nguyễn-văn-Tư; Nguyễn-v-Yên; Phạm-quang-Bách; Hoàng-đức-Khải; Trịnh-văn-Bính; Đinh-thiện-Chinh; Ng-duy-Phẩm; Ng-v-Ngọi; Lê-thanh Quất; Trần-nhu-Ngọi; Ng-văn-Doãn; Mai quang Thiệu; Ng-hữu Dư, Đức Thành; Ng-đức-Trọng; Ng-đức-Dzu; Tạ trần-Hòe; Lê hữu-Khánh; Bùi-quang Khiển; Ng-tài Mô; Trần-minh-Ngọc; Ng-v-Phú; Đỗ-đình-Quang, Nguyễn-quang-Sắc; Vũ-tiến-Viễn và Ng-hữu-Ninh.

Trường Đáp-cầu

MM. Ng-v-Chọng; Ng v-Cống; Ng-văn Dưỡng; Ng-ngọc-Giao; Ng-văn-Huỳnh; Ng-v-Khang; Ng-v-Khoa; Vũ-trọng-Kỳ; Ng-v-Kỳ; Ngô-đức-Lăng; Ng-khả-Lập; Trần đình Liệu; Ng đức-Nghi; Ng-v-Ngọ; Ng-v-Ngọc; Ng-v-Nguyên; Hà-sỹ-Ngữ; Ng-xuân-Phong; Ng-v-Phùng; Ng v-Trúc; Đỗ-đức-Thuần; Vương-đức-Thức; Trần-như Tỉnh; Ng-đình-Trọng; Ng-v-Tuất; Ng-quang-Tự; Ng-Tuy; Ng-quốc-Uy; Hoàng-v-Vân; Ng-duy-Viên; Ng-v-Liêm

Bản-quán có lời mừng các cô các cậu trúng tuyển.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Juin 1923 giá bạc ở kho Nhà nước định 8 $15

Thị-giá quốc-trái — *Ngày 15 Juin 1923*: 3·/. 57.90 — 4·/. 1918 61,75 5·/. 1915-1916 74 95 — 5·/ 1920 88 10. — 6·/. 1920 86 70.

Cuộc Hội-chợ Hanoi. — Hội-đồng Hội-chợ Hanoi họp ngày 8 Juin vừa rồi đã sửa đổi lại điều-lệ Hội-chợ năm nay. Trong những điều hay mới, đại khái có điều thứ hai nói rằng các đơn xin vào hội thì Hội-đồng có quyền xét nhận cho hay không nhận cho không phải nói vì cớ gì. Nếu lấy những thứ hàng hóa hoặc sách vở nhật báo gì chưa đưa trình Hội-đồng xét mà bày vào hoặc thêm vào những thứ Hội đồng đã nhận rồi thì sẽ phải bỏ đi mà người chủ hoặc người bày hoặc người bán không được đòi tiền bồi thường gì cả.

Bộ luật mới của các tòa Nam-án. — Theo chỉ dụ của Hoàng-thượng ngày 4 Juin 1923 có thêm mấy điều vào trong quyển thứ nhất bộ Dân-luật thi-hành tại các tòa Nam-án ở Bắc-kỳ thì nay đã có nghị định quan Toàn-quyền tuyên bố tại Bắc-kỳ, các thể-lệ thi-hành đạo chỉ-dụ ấy cũng y như thể-lệ đã định ở điều thứ 2 nghị định ngày 9 Novembre 1921 do nghị định ngày 15 Décembre 1922 sửa đổi lại

Tin đường sá. — Đường số 20 ở Bắc-ninh và các đường số 179 181 196 cũng ở tỉnh ấy thì không đi ô-tô được vì có mấy chỗ ngập và các phà ở Vũ dương, Thà-đồng và Bá-dương bị hư ở dưới gầm.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá 0$80 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Bầu cử Nghị-viên tư-vấn. — Đến ngày 22 Juillet 1923 này ở Nam-định sẽ cong cử lại một chân đại-biểu cho các hạt Thượng-...ng tại Hội-đồng tư-vấn Bắc kỳ để thay cho M. Ng-xuân Lan tức Hộ-Lan mà việc bầu cử trước bị bãi đi.

Đến ngày 1er Juillet 1923 này tại Hà-đông sẽ bầu lại một chân Tư-vấn nghị-viên ở hạt Hoàn-long và Thanh-trì. Nhân đấy trong kỳ bầu lại này, ông bán Ng-đình-Phẩm là chủ hiệu bán ở Yên-phụ ông sẽ sâm-công ra ứng cử. M. Phẩm là một nhà buôn bán to, rất nhiệt thành về việc nghĩa. Ông vốn người Thanh-trì (xã Dương-tảo tổng Văn la) cho nên trước đây có ông có xuất tiền làm cái trường học cho tổng Văn-la. Nên ông ra ứng cử thực là đích đáng.

HỘI CHỢ HANOI

Những ngăn hàng ở hội chợ, đến 1er Juillet này thì bắt đầu cho thuê.

Thi lục-sự. — Sáng hôm nay tại trường Nữ-học phố Hàm-long đã thi nốt bài thứ ba kỳ thi lục-sự cho các tòa Nam-án.

Đầu bài như sau này:

Etablir la taxe des frais du procès-civil et du procès-criminel, objet des deux compositions précédentes. Donner à l'occasion de chaque article de ces textes toutes explications et références utiles.

Thi bằng tiểu-học Tây. — Kỳ thi bằng tiểu-học Tây (Brevet élémentaire) ở bên nữ-ban thì các cô có tên sau này được vào kỳ đệ nhị:

MMelles Gradit Paolo Kremer, Lacaze, Lasarde, Le Maenel, Mqs. Pengam, Pendaven Roux, Ng-thị Giếc, Ng-thị-Hợp, Hoàng-thị-Khiêm, Đào-thị-Lam, Ng-thị-Nguyệt.

Còn bên nam ban thì chưa có tin.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 6, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

C. 3563

Thi thông-ngôn tòa Sứ. — Đến ngày 10 Juillet 1923 hồi 8 giờ sáng tại Hà-nội sẽ mở kỳ thi thư-ký tập-sự theo như nghị-định ngày 13 Juin 1922.

Hội-đồng sát hạch có quan cai-trị hạng nhì Lachaud, chánh công-sứ Hà-đông làm chánh hội-đồng; M. Gombaud Saintonge quan phó cai-trị hạng nhì; quan đốc-học trường Bảo hộ hoặc một viên đại-biểu làm hội-viên. Các thí-sinh phải đệ đơn đến phủ Thống-sứ (tòa sứ) trước ngày 1er Juillet 1923. Đơn xin phải làm bằng giấy tín-chỉ và đính theo những giấy đã kể ở trong nghị-định ngày 13 Juin 1922 điều thứ 8. Số người lấy vào ngạch thư-ký này định là 20 người

Kỳ thi tú tài Tây. — Kỳ thi tú-tài tây, ta được những thí-sinh sau này vào kỳ vấn-đáp.

Ban D

MM. Bùi-tường-Thiện, Trần-v-Do, Tạ-văn Hoành, Ng-đình-Nhiếp, Trần-minh-Phương, Đặng-phúc-Thông.

Ban B

M. Tôn-thất Dao

XIN NHỚ

Từ chiều hôm nay; thứ tư là một ngày đại-hội, tại rạp Palace sẽ bắt đầu chiếu phim chuyện người con gái xứ Basque tên là GACHUCHA.

Trong các vai đóng trò có PAOLI là một tay đô-vật giỏi, và CHIQUITO de CAMBO là một tay tài ném quả bóng.

Cô PAULETTE RAY thì đóng vai GACHUCHA rất khéo.

Lại có hai hồi rất thú về phim LE ROI DU CIRQUE.

Âm nhạc rất hay.

Tòa Thượng thẩm. — Số báo ngày hôm nay nhiều bài quá những việc xử tại tòa Thượng-thẩm xin để đến số ngày mai sẽ đăng cả.

* * *

Bản-quán có tiếp được giấy xin cải chính lại rằng người bị lỗ tên Tiến bánh hùng ở trên xe điện đâm báo ngày hôm 13 Juin vừa rồi ở mục này là tên Tửu làm cu-li vác gạo chứ không phải là M. Tửu làm mật-thám.

Về hưu-trí. — Nay đã ra một hộ-đồng có MM. Erard quan phó cớ-g-sứ Sơn-tây làm chánh hội-đồng, Ng-Kỳ tri-huyện Thanh trì (Hà-đông) Trần-Xuân tri-huyện Hoàn-long (Hà-đông) làm hội-viên để xét xem M. Ng-xuân-Vinh, thừa-phái hạng nhất ở Nam-trực (Nam-định) có nên cho về hưu vì bất lực không.

Ngày chủ-nhật 17 Juin

CUỘC ĐẠI HỘI ĐẤU VÕ

Tại rạp Palace

Cái nạn ô tô. — Sáng hôm qua hồi 8 giờ một người chauffeur tên là Hà-v-Liên chữa ở số 158 hàng Bông có đến trình sở Cẩm rằng hôm 13 vừa rồi chừng 7 giờ tối chiếc xe ô-tô số T 496 của người ấy cầm máy ở Hà-nội, lên Sơn-tây còn cách 12 kilomét nữa đến tỉnh thì đụng phải một bà lão chừng độ 60 tuổi chết ngay lập tức. Sở cẩm hỏi xong đã đưa người chauffeur ấy vào tòa án để quan Biện-lý xét hỏi.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin cáo ngài nào hễ khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết rõ tên ở tờ giấy gửi báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quân ấy, để cho người làm đỡ tìm kiếm. Xin các ngài thường hay ký tên tắt, hoặc thảo qua, không sao đọc được, thành ra nhiều thư bản-quán không biết ai mà trả lời.

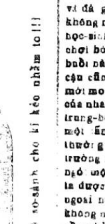
Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

bây giờ tác-giả khán quan, nghĩa là | cũng phải tốn lễ vật mà cần thiết | Cuộc hát làm phúc tại ... XIN XEM ...

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC
KIỂU PHÁP
Máy kỹ-mã thượng-hạng
Mặt số kim có chất quang-quang
BẢO-HÀNH 5 NĂM
Giá..... 5 $ 00
Bán tại hiệu :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2069

Rượu bổ đào
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự nhiên in ra đây, chữ không phải có mấy thứ thuốc về những bịnh lạ, làm thuốc cho trẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày xưa gỉ thông-minh, tiên-hiệu Khổng-định thế ba, tức biết các phương lợi cách phải rằng.

Chẳng nay đời được phẳng của MONTES gọi ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã hiệu nghệ đúng cách rõ-ràng, đáng nên gọi thuốc hay, trước lúc phát ra, gửi cho quí-khách phòng chắc-đồng để tỏ thành-ý.

Kính tặng.

以嘉有來客
次樂製規矩
之樂造作三
酒有法準平
能效試大員
內香如如如
調味如如如
製用等七
精妙如如如
神妙如如如
法玄陳年
能宜藏陳

. Rượu này đã bổ-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các bạn mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi giấy-nhắn báo, nhớn lại thứ nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai tiền (0 $ 20 bằng tem vừng tượng, để khỏi tiền giấy quán nhắn.

Ở đã ai không gửi tiền theo thì sẽ để người khác sử dụng vào việc khác rồi mới gửi sau.

VIỆC BẮC-KỲ

MONCAY (HẢI-NINH)

Lớp học tối. — Trong kỳ đại-hội đồng mới rồi của hội quán-lính Hải-ninh (Cercle des Fonctionnaires et des Notables indigènes de Hải-ninh), các hội-viên có bàn đến việc lập một ban học tối cho những con em các hội-viên và hàng phố đến học.

Quan quyền-quản đạo Ng-v-Thức, danh-dự hội-trưởng và ban trị-sự có làm đơn thỉnh cầu quan thổ-biển, bản học nghĩ đã cho phép và có ban khen cái ý kiến rất hay của hội. Ngài lại rộng paép cho mượn nhà trường nữa-học để lấy chỗ cho trẻ học, bắt đầu từ hôm 1er Juin này, số học-trò được độ 30 đứa, chia làm 2 lớp coi các giáo-viên thì chọn trong các hội-viên lấy lương giúp và có những ông này: Trần-xuân-Lễ, Hà-Sửu, Lưu-v-Bích, Cao-nguyên-Tố, Vũ-n.-Q. - Tương, Ng-trọng-Thuận.

Đó là một việc lợi rất đáng khen vì đã gương cho các lính khác, không những sự nghỉ-ở đến tối, các học-sinh được cả học tập, khỏi phải chơi bời phí mất cái tri giờ qui-báu buổi này mà sau khi nghỉ trẻ rồi các cậu cũng còn có chỗ luyện tập thêm, một mong kịp cái bạn nữ, rất đẹp của nhà-trường đã định để vào trường trung-học. Ngày nay sự học một ngày một lần nói, không thể cứ chiều-lý thường ngày 2 buổi cắp sách đến trường rồi nghỉ hẳn trong một năm đâu được một nửa mà thành đủ vốn người là được; tất phải ra công chăm chỉ ngoài nữa, cho nên lớp học tối này không những là chiếu lịch lợi mà lại cần phải có cho các cậu lắm lắm.

Còn một điều ta đáng mừng hơn cả là sự truyền bá quốc-văn cho phổ thông mà hội đã định. Ở là tự xem, xưa nay ta ở ngoài đã chế ý đến văn nước nhà, ai cũng qua chỉ lập đánh vần cho thuộc, viết được thành câu thì ta đủ rồi, không giảng sự ích-lợi thêm làm cần thiết, lại làm chi có người nói tiếng nước người ta thì ra đến trường học làm, mà rốt cục đến cái tiếng nọ để thì lấp sấp ông, muốn nói mà không tự nói trên, như vậy mà học cần dương dương tự đắc không biết ngượng. Nên thay! Lại trong những khi có nói học nhau để bàn việc gì, thì ở ở sem tiếng ta nói thì ít, cứ hay đem ra mấy câu sao lấy điển tuổi, nghe rõ chướng cả tai. Ở hay! mình là người ai? có phải là người Nam-Việt không? Sao tiếng nước mình có không nói mà lại đi nói tiếng người ta. Thôi, cũng chớ nên rõ ôi cho tiếng nước mình nữa, có muốn để tôi thì chỉ nên để cho sự tinh-thần của mình đối với tiếng mình mà thôi!

Nay hội quán-lính ta đã biết đem đặt quốc-văn vào một cái địa-vị xứng đáng hơn trong ban học đó, thật là một sự may cho nước nhà. Ta nhà lại cũng nên mừng ru?

Vậy ở xa thay mặt ba con hàng phố viết mấy dòng này nhờ qui-báo đăng cho để tỏ công ban nghênh cái việc tích của hội mới tổ-chức và để thăm tạ quan quyền-quản-đạo đã hết sức nâng đỡ cho hội để đạt đến cái mục-đích-ấy, cùng là các ông giáo viên trong hội nhật-thành chăm chút cho bao học tối. Sau chúc cho ban học ấy được thịnh vượng và vĩnh-viễn.

L. D. P. tại cảo.

PHỦ-LÝ

Tại xóm bình-khang. — Mới đây ở xóm bình khang lại xảy ra một tấn náo kịch! Số là có một ông Thừa nọ, đương khi vui thú cầm-ca phong-nguyệt cùng chị em Bo-vực, thì có một người dân bà vác gậy đến đập vỡ, hàng phố bấy giờ nghe thấy tiếng ông kêu vào rằng: Thôi tối lạy bà, bà về đi cho! sẽ có tiếng đoán chắc là ông Thừa nọ đã trái lời tế-hiến mà đại nữ-ka chơi, nên chị cụ-cố phải vác gậy đay con, cũng như một bà hiền-mẫu nào thuở trước. Sau người dân bà cứ nhiếc mắng và hỏi 20 p. đem đi đâu cả? Thì ông Thừa bỗng thấy nói không lên nhà quát: ..... vì bấy giờ hàng phố đã ra đông, nên ông cũng ngượng mặt quai rằng: Con cả còn chẳng giữ được, lại còn hai con à bằng giữ được ông! buồng chi là mấy. Tế ra người dân bà có là vợ ba ông Thừa! dưới bóng sáng hàng phố trông thấy một mụ Hoạn ăn mặc lố-lỉnh, một mày bụng lần ngồi phật xuống đường chỉ, với tay lên mà thở rồng cho chồng mấy cái tát tai! Ông thừa không sao được, đành phải chịu phép theo vợ. người ta thấy một ngụ ôi đạo-đông mặc áo sa-tây, đi sau một người dân bà vác gậy đưa về nhà. Hai vai chính bấy giờ từ-giã khán quan, nghĩa là người hàng phố, tiếng gió ngọn tre, động giun trong cỏ, vắng nghe còn tưởng tiếng tân-nhạc trong sân khấu đu đương trong lúc tan trò!

Vì đâu nên nỗi? — Mới đây có một người điên, thân thể gầy gò, nói năng lắm nhảm, chạy rong khắp phố, tay cầm một cái nắm rơm. Mong rằng lính tuần-cảnh sẽ bắt người điên ấy mà giải vào nhà thương, kẻo nữa cái nắm rơm kia là vật dẫn lửa rất nhanh nỡ xảy ra có việc nguy cho các nóc nhà tranh trong thành phố.

Thăng chuyển — Ông Ng-hữu-Do, thông phán bên Phiên-vụ, nay được thăng làm Trợ tá huyện Thanh-liêm. Ông là đại công-tử, con quan nguyên Tuần-phủ Sơn-tây Nguyễn đại-nhân, học-hạnh thuần-cẩn, nền-nếp trâm-anh, nay được thăng thụ thế này thực là xứng đáng, đường mây chín vạn, chúc cho ông theo được dấu nhà, và nối cái chính-thanh đã lừng lẫy trong hoàn-giới nước nhà của cụ-lớn Nguyễn đại-nhân ngày trước.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Quang cảnh mùa đông! — Từ 13 đến 18 tháng tư này, mưa đêm gió chài luôn luôn, mưa bắt to lại nhỏ, gió vụt vụt suốt ngày đêm, có nhà bị gió tốc tranh giờ xuống, cây cối cũng có nơi bị gẫy ngã liên xeo, tưởng như bị trận bão nào rồi vậy! Trời mà mưa, đất bùn lầy, ruộng vườn chứa đầy nước, lại có hơi lạnh nữa, không khác gì cảnh mùa đông thì nào! Thời tiết năm nay rất quái lạ! ai đời tiết bị lại hóa ra đông lạ quá! Người già cả ở đây ai cũng nói từ xưa nay không có năm nào lạ như năm nay vậy.

Vì thời tiết bất thường, nên phần nhiều ghe thuyền không ngờ mà bị bại bởi trận gió to hôm 16 đó, một đoàn ghe của cả chuồn 7, 8 chiếc bị xiêu đâu mất và một chiếc ghe lớn chở hàng ở Tourane về lấp gió to lấy nấp không kịp bị chìm mất chết luôn sáu người, sau gió lạnh may một vài chiếc ghe cứu về được, còn mấy chiếc khác không rõ xiêu lạc nơi nào, cũng không rõ mất còn còn mất!

Tại vụ bắt kỳ, năm nay các nhà buôn ở Tourane bị hại nhiều lắm, phần thì bị hại về tàu *Nguyễn Trãi* đắm, lại phải mất vì ghe nữa. Phi chỉ nhà buôn bị thiệt mà thôi, còn các nhà nông cũng lo lắm nữa, vì đó rày đã đến kỳ dọn ruộng tháng tám mà ruộng bị ngâm nước dầm rầy không sao cày cấy được! Thời trời biến cải dị thường, thấy mà lo lắm thay!

SINH-ĐỊNH

Chuối trồ bị thường. — Gần trọn Bình-định cách phủ Tuy-phước độ chín kilomètres, trong một cái vườn kia trồng trọt rau chuối cũng nhiều; mới đây thấy một cây chuối-sứ trong gốc vườn trổ một buồng mà có ba mươi hai bắp; bắp nào cũng có bông trái theo bắp nấy, mà mỗi bắp thì lớn nhỏ hơn nhau bằng bắp tay, bắp chơn mà thôi.

Cây chuối ấy cũng không có sự gì khác thường, mà lại coi bộ nhỏ, kém hơn nhiều cây khác, nhưng sức đâu ra để 32 buồng cũng thật lạ.

Thiên hạ nghe đồn, kéo nhau tới hượi đến coi, quan địa hạt sức rào bốn phía cây chuối ấy để cho thiên hạ được xem coi cái lạ.

Chủ vườn ấy cũng nhà nghèo khó, thấy vậy đã không mừng mà lại tỏ dấu lo sợ quá sức, khóc lóc đêm ngày bỏ khoa cũng chỗ, những người người ngờ ngờ là một điều tai biến trong nhà. Kể thời gà biết việc-nằm nhiều chẳng qua là mới lẻ ít nhiều cũng tạo hóa, thì cũng khuyên giải cho chủ nhà được yên tâm nhưng biết bao nhiêu lời dị nghị, ban đoàn theo cái ý kiến dị đoan rằng: sinh yêu trồ quỉ, lắt là sẽ có nguy biến nhiều điều bất hạnh cho cái gia-đình ấy. Thế nào cũng phải tốn lễ vật mà cầu thần khẩn thánh cho được khỏi tai ương.

Vậy thì tưởng nên nghe theo kẻ thức-giả mà an tâm thì sự lỗ rõ có điều chi mà sợ.

Bằng theo những lời dị nghị vô lý, thì cái đó chắc là một cớ họa tai tốn của vậy.

Kỳ thi bằng Sơ-học Pháp Việt Qui-nhơn đã khởi sự từ 1er Juin. — Số học-sinh ứng thi cả thảy là 140. Kể cả Sông-cầu, Bình-định Phú-Yên Qui-nhơn, trong số ấy có ba cô nữ học-sinh.

Kỳ ám-tả mất hai ngày, số được vào kỳ vấn đáp là 24 mà thôi; là 21 cậu và 3 cô.

Kỳ vấn-đáp vừa xong thì thấy danh-sách trúng tuyển được 22 cả nam nữ 19 cậu cả bằng cô.

Trong số trúng tuyển ấy thì Sông-cầu được 6 trai, một gái. Phú-Yên 2, Bình-định 1, Gayelin 4 Qui-nhơn 6 nam 2 nữ.

Vân-nam-phủ

Việc lập nghĩa-địa Pháp-Việt

(Tiếp theo)

MM. Đặng-đình-Thu, Lê-ngọc-Quế, Ng-như Cương, Vũ-đình Bách, Trần-như-Bích, Lê-văn-Niêm, Phạm-văn-Dayên, Bùi-phương-Tập, Ng-văn-Khanh, Trương-v-Trọng, Hà-văn-Ký Ng-v-Chi, Đỗ-thiên-Tự, Chung, Lê-v-Phú, Ng-v-Phương, Trần-v-Bang, Phạm-v Lan, Louis Ngô-Lan, Trần-khắc-Dinh, Nguyễn-v-Nẽm, Phạm-v Ly, Đỗ-trọng-Khác, Ng-văn-Gung, Mme Nguyễn-thị-Ba, mỗi vị cúng 2 p. MM. Phùng-v-Minh 1 p. 50, Ng-khắc-Pan, Nguyễn-xuân-Trúc, Đặng-đình-Tang Ng-xuân-Viên, Hoàng-xuân-Xam Trần-quê-Phương, Đào-v-Tín, Ng-như-Ninh, Ng-v-Trung, Ng hữu-Dat, Vũ-văn Lực, Trương-quang-Thọy, Dương-v-Kim, Ng-v-Phu, Ng-v Duy, S-Can, Lê-v-Lâm, Ng-v-Tan, Ng Kim, Đỗ-v-Mất, Võ-v Chấp, Ng-v-T.-Q, Bùi-đình-Tu, Ng-v-Hai, Bùi-văn-Dinh, Ng-đình-Dương, Ng đình-Thông, Lưu-phi-Long, Phạm-đình-Khoé, Mme Tôi-T.-Q, MM Ng đắ-Ng.ân, Ng-v-Bảo Trần-Ngnien, Trần-v-Thanh Võ-quang-Mẫu, Ng-ngọc-Tu, Lê-trọng-Côi, Phạm-cao-Hiền, A-Snoou, A-Vêm, Ng-văn-Trinh, Ng-đình-Khoi, Lê-văn-Bình, Cao-quang-Nguc, Hoàng-đình-Lương, Ng-văn-Phong, Ng-gia-Mỗ, Bùi-v-Ba, Ng-v-Luân, Minh dit Nam-lợi, Cao-châu-Khanh, Võ-ngọc-Am, Lê-v-Nguyên, Đỗ-đình-Minh, Ng-huy-Khang, Bùi-v-Cấp, Ng-v-Toàn, Trần-Thiên, Võ-v-Huynh, Ng-văn-Tin, Ng-v Bảy, Mai-v-Bởi, Ng-v Tam, Lê-v-Phẩm, Phi-v-Tu, mỗi vị cúng 0 p 50, Võ đanh thị 1 p, Ng-văn-Sâu 0 p. 50 Ng đình-Dao 0 p 30, Trần-v-Bảo 0 p. 20, Ng-v Tước 0 p 20 Cộng tất cả là 264 p 00.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE aux examens franco-annamites
của M. L. HOULLIER
Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản quán
Giá mỗi quyển . . . 0 $ 80
Tiền cước mỗi quyển . 0, 12
Ai ở xa, xin viết thư về cho
ông Bùi-xuân-Tuân
61 — 63, Rue du Coton, Hanoi.

Xe nhà và xe cho thuê
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Telephone N° 33
2067

Cuộc hát làm phúc tại nhà hát Tây Hanoi

Hội Khuyến-học đã mượn được nhà hát Tây, vậy đến tối 23 và 24 Juin, hồi 8 giờ (tức là hôm 10 và 11 tháng năm ta này) thì mở một cuộc hát cải lương làm phúc và nhất là để tiền cúng vào viện Pasteur để giúp cho công-nghiệp các ông khoa-học dương kế-cứu các khoa-học để cứu thế.

Việc này cũng là việc nghĩa cử, mà cuộc hát này là hát cải-lương, dùng hợp cả lối cũ và lối mới, để cho hai phái tân-cựu đều được thỏa lòng.

Tích hát là : *Si tình mộng tỉnh* » là chuyện hai người anh em bạn biết cải qua, tả đủ mọi cảnh ở đời.

Lối hát này cũng có nam khách ngâm lý, bông lơn, đủ mọi trò, để cho người đi xem không đến nỗi buồn ngủ.

Nhưng mà những lối hát vô ích, như là nhảy múa hò hét, trống kèn ầm ỹ, v. v. thì giảm bỏ bớt nhiều, chỉ dùng những câu hát có văn-chương tư-tưởng để cho người đi xem rạng rỡ ràng và khỏi bực mình về những cảnh thô bỉ, mà sự-tích tuồng này thật là một sự tích mới, mà những người hát đều là các ông tài-tử hoặc có chức phận ra giúp. Những lúc nghỉ hát thì có phường nhạc tây thổi.

Vậy xin các ông các bà ở Hà-thành và ở các tỉnh, đến hôm ấy xin đến xem qua, trước là giải trí, sau cũng là việc làm phúc lớn-lao.

K. H. H. lại cảo.

Hiệu ÍCH-KỶ
Ở Hanoi, phố hàng Giấy, số 58

Mở đã hơn 20 năm, bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ quốc-ngữ, các thứ chuyện tạ, giấy tây 8, 4, 5 cân, ngòi bút, mực bột, quản bút ba đầu đen, bút chì, sổ bà-đăm, bìa ngũ sắc, giấy vẽ, sổ croquis, tẩy Đâu-bò, văn vân.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

2064

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có nhắc kinh trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Công-ty điện-khí Đông-pháp

Cây-cối ở gần các giây cái dẫn điện vào các nhà xén cành không được cẩn thận, gây nên lắm sự bất tiện mà trong những lúc có cơn dông làm cho cháy sẫu chỉ hay đứt giây điện nhưng trong cơn dông ngày 16 mới rồi, mà trong lúc ấy đến khi sửa lại đường điện, ngộ ai vô ý dụng phải giây điện có thể gây nên lắm sự rắc-rối.

Vậy ông Chánh Giám-đốc công-ty điện-khí xin có lời cảng-bố mọi lẽ để các nhà mua điện biết.

Xin các ngài cho xén ngay cây-cối, khiến cho từ giây điện cho đến cành cây phải cách ít ra là một thước.

Các ngài mua điện muốn nhờ Công-ty làm giùm việc ấy cũng được

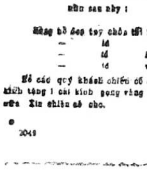
THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu mai)

Người bị bệnh giấp và bệnh sốt rét thường nay thấy trong mình mệt mà lại rét là lắm khỏi. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yếu đuối đi, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, mệt nhọc lý thường.

Chân huyết kém hẳn đi, thế thì nên bổ ngay cho cho chân huyết mình nhất đi kẻo đi trong khi ốm là : chết sát, như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.

Uống thuốc ấy hễ vào đến ấy giây thì tan ngay, không sợ người bị ốm gì cả. Chỉ trong vài hôm lại thấy khỏe mạnh như thường; những người nào bị bệnh giấp mới khỏi, yếu đuối, ăn ngủ, đau mình, đau đa giấy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái là lùng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán ra.
2066

Đồng-hồ đeo tay hạ giá
Mỗi cái 1 $ 00

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vị giá bao giờ cũng đắt hơn những tiệm khác, nay bản-hiệu vì muốn giá không bớt thời cho biết rõ kinh giọng vàng để hộ xin xem nếu sau này :

Những hồ đeo tay chân tối thiểu giờ		giá trước	giá nay
— 16	số kim tỷ	6 $ 00	3 $ 00
— 16	kim thép vỏ kim vàng	4 00	2 50
— 16	vuông thực xinh	8 00	4 50

Để các quý khách chiếu cố cho ; cái mà không bớt giá, (nhưng giá trước) thời xin khách tặng 1 cái kính gương vàng đôi mới và 1 cái hộp kính xinh xinh và cả tiền được cước. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI
2043

PAO-VA 寶
牌八什牌門德昌行內河東

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang ; 2e một bọn đồ nghề rất tốt như là quả cân chạm rồng, vòng, điều kết thuốc lá, dao, văn vân.

2e Một bọn nhơn kính đủ các thứ mặt, mặt đen mặt trắng, mặt vàng, mặt mài tỉ cây, văn-văn. Lại có cả nhơn kính pour; bằng vàng tây, gọng học vàng, gọng ốc mồi, văn văn ; quí khách đến hỏi mà đeo những nhơn kính này thì hợp pháp vệ sinh lắm lắm.

3e Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bỏ túi vàng, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ chăm-chỉ, văn văn.

4e Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể chẳng xiết, xin các ngài chớ tưởng là quảng-cáo, chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Cửa nào đã sơn trang, chữ bảo, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc ở các quí-khách cũng đã tường cả rồi.

Cần-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ số nhà 28. Hanoi.
2053

泰 NAM-THÁI-泰 GRANDS MAGASINS RÉUNIS

泰 NAM-THÁI·南

26, Quai Clémenceau, 26
(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)
HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, tủ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
2023 *Kính-cáo.*

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
HANOI

Hiệu bán ngày nay — Hiệu bán ngày nay

Quạt máy MARELLI

QUẠT TREO TRẦN KIỂU « INDO-JUNIER »

Kiểu quạt chế riêng để bày buồng giấy, phòng khách, buồng nhỏ, văn văn, bốn cánh bằng gỗ sơn bóng, cánh rộng một thước, cối quạt tráng men đen, chục dài một thước có dường giây ở trong để liện mắc đèn, cả mắc và có cả máy hãm ba nấc.

GIÁ : 200$00

Máy quạt này có bán THEO CÁCH CHO THUÊ giá mỗi tháng 100$00, góp hết 7 tháng thì quạt sẽ về phần người thuê.

Lời dặn. — Chỗ buy hàng các thứ đồ điện, có thay đổi đi nhiều, máy quạt, máy đèn, máy chuông, máy nói, có chữa xửa cả các thứ ấy. Bản-hiệu nhận giá Chiếu như đơn khác, hay làm tinh giá chăm-chước.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều môn
Mỗi hoàn 0,50 cg (công tử 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẦN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue du Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẠI
Cũng có bán tại: Rasel, 51 CHASSAGNE, Phm., Rue Jaubert, 1, BOURGOIN, Phm., và các hiệu bào chế khác.

SÀ-PHÒNG THƠM XOÁ TÓC, NƯỚC HOA THƠM, SÁP MỠ

SBA

Pachad Frères & Cie Lyon

Các bệnh bong, thổ, chuốt rút, đau đa dầy, vân vân... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.
Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gởi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

529, phố Paul-Bert, trước cửa hiện Gò-đa và hồ Hoàn-kiếm trông sang

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và **rất qui** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

THUỐC THỊT

Injection Peyrard
d'ALGER

Là thứ thuốc lậu nắm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi về thứ thuốc này
Theo tờ trình của viện Bảo-chế Á-rập

BÁN TẠI:
SPÉCIALITÉS PEYRARD

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CHANSON & THIBAULT

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có **cho thuê** cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điệu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Nay kính cáo.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phố-Qui và Phủ-Quí ra ga Yên-Lý. — Ở Phố-Qui có 3 phiên chợ là Ba buổi ban sáng nữa lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông thì nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón nay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra **PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare**; mà đường Vinh-Đông-Bá thì đánh giây thép cho **PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.**

2015

Số 166

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, các Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-tả, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các Lục-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thượng-hoàng phê xong, giao trả bản tấu, rồi ngồi vào ngự tiệc, cung đàn tiếng hát, réo-rắt bên tai, chẳng phượng nem công, la-liệt trước mặt, mọi người dự tiệc, ai nấy đều vui-vẻ tươi cười, thật là cốt-nhục vẹn-toàn, một nhà sum-họp vậy.

Thượng-hoàng cả cười mà phán rằng:

— Thế này thì thành ra ta chỉ có số được làm thượng-hoàng, chứ không có số được làm hòa-thượng! Ta cũng không biết ra duyên cớ làm sao vậy!

Bà *Mai-thái-phi* mỉm cười mà tâu rằng!

— Thượng-hoàng đang là một bậc chí-tôn ở nơi thanh-tịnh thế nào được!

Thượng-hoàng nói:

— Không phải thế! Các ngươi có hiểu vì cớ gì mà ta đã quyết chí tu-hành, lại phải trở về nơi trần-tục này không?

Vua *Anh-tôn* liền qui xuống tâu rằng:

— Muôn tâu thượng-hoàng! Đó là thượng-hoàng nghĩ thương thần nhi và thần-dân trong nước, không nỡ để cho lầm than, vì cái lòng hiếu-sinh mà phải trở về nơi trần-tục vậy,

Thượng-hoàng nói:

— Vì có *Hoàng-phủ* quốc-cữu cùng *Mạnh-gia-linh* tướng-công cố sức khuyến-can, cho nên ta lại phải về triều một phen để chỉnh đốn các công-việc trong nước đó!

Vua *Anh-tôn* nghe lời chỉ phán, toát mồ-hôi ra, cái dầu sụp lạy. Bà vị vương-tử cũng đều phủ-phục. *Anh-thái-phi* đem bài tạ-ân-biểu của *Phi-giao* để trước để thượng-hoàng xem. Thái-hậu lại khóc mà kể-lể sự-tình trong khi *Phi-giao* sai người đem cáng ngọc-lý,

Thượng-hoàng xem xong bài tạ-ân-biểu, thở dà mà than rằng:

— Cái vận-lại này chẳng kém chi *Mạnh-lệ-quân* vương-phi thuở xưa, tiếc thay lại, thành ra một người nhan-hiểm. Nhưng chẳng qua cũng bởi quốc-vận xui-khiến mà đến nỗi-nước này!

Nói xong, lại thuật những lời sự-cụ *Hợp-tôn* độc bảo cho thái-hậu nghe.

Thái-hậu nói:

— Nếu vậy thì thần-thiếp có thân-cận với nó mà nó cũng làm khổ như thế!

Thượng-hoàng nói:

— Không phải nó định làm khổ, chỉ vì thái-hậu không theo ý nó, cho nên nó phải giam cầm vào một nơi. Về cha mẹ nó mà ngang tai trái mắt, nó còn muốn triệt đi, huống-chi người khác. Thái-hậu ơi! một nhà họ *Hùng*, nếu không phải lòng son dạ sắt, cảm động đến trời thì tất cũng đã tuyệt-duyệt từ bao giờ rồi, còn đâu đến ngày nay nữa!

Thượng-hoàng lại bảo *Hùng hậu* rằng:

— Con dâu ta ơi! người ta ở đời, từ sang đến hèn, ai cũng phải cần-lao mới được. Con vẫn là người hiền-hiếu, chỉ vì năm xưa con giao hết quyền-chính cho con *Phi-giao* mới đến nỗi thế này. Từ nay con nên chăm-chỉ, theo cái gương tốt của thái-hậu mà trông coi các việc nội-chính ở trong cung. Bây giờ hai con nên cùng vào ở cung *Pal thắng*. Cái cung ấy là chỗ ta cũng thái-hậu sum họp năm xưa, ta muốn cho vợ chồng con cũng lại được cùng nhau bách niên giai lão. Con ta lại làm thiên-tử, mà con dâu ta thì lại giữ ngôi hoàng hậu, thế mới là vui vẻ một nhà vậy.

Khi ấn tiệc xong, mọi người đều lui ra cả, chỉ còn có thái-hậu và hai bà thái-phi ngồi hầu. Thái-hậu kể lể những sự tình trong cung, nào *Mạnh lệ-quân* vương-phi mấy lần vì quá-nghỉ mà thổ huyết, nay dẫn khối bệnh, nhưng người chỉ còn cái da bọc cái xương.

Thái-hậu lại thuật đến chuyện chim quạ mang thư. Thượng-hoàng nói:

— Việc ấy trong khi ta còn đang đi đường, cũng đã được nghe nói. Nhưng lạ thay, cái tin ta về triều, gia thư của *Hoàng-phủ thiếu hoa* hay là bản tấu của *Mạnh-gia-linh* có đưa về trước nữa thì cũng chỉ trước được 4, 5 ngày mà thôi, có sao các đồ nghi-vệ ngoánh-lấp lại sửa-soạn được sẵn sàng như thế, hoặc-giả thái-hậu có tài tiên-kiến biết trước rằng ta sắp về triều chăng?

Thái-hậu thở dài mà tâu rằng:

— Muôn tâu thượng-hoàng! thần-thiếp có tài-năng gì mà biết trước được. Đó là nhờ về nàng *Điểm tuyết* là con gái *Lưu qui*, nàng xem thiên-văn mà biết trước vậy.

Thượng hoàng kinh-ngạc mà phán rằng:

— Một người con gái mà lại giỏi thiên-văn như thế à! *Lưu-qui* có phải là con *Lưu-khuê-bích* đó không? ta còn nhớ rằng năm xưa ta dùng *Lưu-qui* làm chức thái-phó để dạy *Triệu-vương*.

Mai-thái-phi tâu rằng:

— Muôn tâu thượng-hoàng! Chính phải người ấy rồi! Thần-thiếp từ khi tiếp được tin thượng-hoàng bỏ đi, ngày đêm thương khóc. *Triệu vương* mới bàn với *Lưu qui* bảo con gái vào cung, để làm bạn cùng thần-thiếp cho vui, thần-thiếp thấy nàng là người học rộng tài cao mới nhận nàng làm nghĩa-nữ.

Thượng-hoàng mỉm cười mà phán rằng:

— Nếu phải là con gái *Lưu-qui* thì tức là diệt-tôn-nữ của ta, sao lại nhận làm nghĩa-nữ được!

Thái-hậu và *Mai-thái-phi* đều ngẩn người ra, rồi cười mà nói rằng:

— Thế ra thượng-hoàng vẫn nhớ được thứ-tự!

Thượng-hoàng phán rằng:

— Người con gái ấy bây giờ ở đâu?

Mai-thái-phi tâu rằng:

— Thái-hậu có cho theo vào ở lại nam-nội.

Thượng-hoàng nói:

— Sao không triệu vào đây!

Mai-thái-phi vội-vàng sai cung-nữ đi mời nàng *Điểm-tuyết*. Hồi lâu, nàng *Điểm-tuyết* mình liễu thướt-tha, gót sen rón-rén, bước vào trước sân, khép áo cài đầu sụp lạy.

Nàng lạy xong, sẽ cất tiếng oanh mà tâu rằng:

— Muôn tâu thượng-hoàng! thần-thiếp là *Điểm-tuyết*, xin kính-chúc thượng-hoàng vạn tuế!

Thượng-hoàng truyền cho đứng dậy, khi nàng đứng dậy, mặt hoa da ngọc, trông lại càng mỹ-lệ hơn trước, quả nhiên là một bậc « Tiên-nữ giáng trần » vậy.

Thượng-hoàng kinh-ngạc mà hỏi rằng:

— *Điểm-tuyết* kia! biết được thiên-văn, tất là nhờ có cha dạy. Chẳng hay đã đính-hôn với ai chưa?

Mai-thái-phi thay lời nàng *Điểm-tuyết* mà tâu rằng:

— Muôn tâu thượng-hoàng! *Điểm-tuyết* từ thuở nhỏ vẫn quyết chí tu-hành, người cha không nỡ trái ý, vậy nên chưa hứa gả cho ai cả.

(Còn nữa).

Gérant: Tirage limité — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)